

LähiTapiola Keski-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

y-tunnus: 0208463-1

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2023.....	1
1 Avaintiedot	1
2 Tilikauden merkittävät tapahtumat	2
3 Vakavaraisuus ja riskiasema.....	4
4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	5
5 Tulevaisuuden näkymät.....	5
6 Hallinto ja vastuullisuus	6
7 Ehdotus voiton käyttämisestä	9
Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023.....	10
8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Keski-Suomi	10
9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	29
10 Riskienhallinnan liitetiedot	35
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset.....	40
Tilinpäätösmerkintä.....	41

Hallituksen toimintakertomus 2023

LähiTapiola Keski-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Keski-Suomi) kotipaikka on Jyväskylä ja y-tunnus O208463-1. Yhtiön toimialaan kuuluvat vapaaehtoiset vahinkovakuutukset ja liikennevakuutukset.

LähiTapiola Keski-Suomi kuuluu LähiTapiola-ryhmään ja yhdistellään LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen. Vakuutusyhtyrhymän ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö (y-tunnus O211034-2) ja sen kotipaikkana on Espoo.

1 Avaintiedot

- Vuonna 2023 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, korkea inflaatio, kohooneet markkinakorot ja energian hintapiikit aiheuttivat epävarmuutta talouteen. Loppuvuotta kohti epävarmuus rahoitusmarkkinoilla helpottui inflaation hidastuessa ja keskuspankkien koronnostojen päätyttyä. Epävarmuuksista huolimatta vuodesta 2023 muodostui tuloksellisesti yhtiöllemme hyvä.
- Vakavaraisuutemme** säilyi vahvana ja **liiketulos** kehittyi positiivisesti olleen 14,4 miljoonaa euroa (5,1 milj. € v. 2022). Tuloskehitystä tuki erityisesti hyvä sijoitustoiminnan tulos. Myös maksutulon kasvu jatkui vahvana.
- Vahinkovakuuttamisessa** vahvistimme markkinajohtajan asemaamme liikennevakuuttamisessa. Jo useampi kuin joka kolmas suomalainen auto on liikennevakuutettu LähiTapiolassa. Myös maatilavakuuttamisessa olemme markkinajohtaja.
- Keskinäisenä yhtiöryhmänä käytämme tuloksemme vakavaraisuuden vahvistamiseen, omistaja-asiakkaidemme tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen sekä asiakashyödyn kasvattamiseen. Vuonna 2023 jatkoimme merkittäviä panostuksia järjestelmä uudistuksiin, digitaalisiin palveluihin sekä automaatioon.
- Vuonna 2023 LähiTapiolan vastuullisuustyön integroitumista yhtiöiden arkeen vauhditettiin kokoamalla vastuullisuustavoitteemme LähiTapiolan vastuullisuusohjelmaksi. Ohjelma määrittelee ryhmän yhteiset vastuullisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet vuoteen 2026 saakka. Haluamme lisätä vahinkojen ennaltaehkäisytyömme vaikuttavuutta, varautua

uusiin riskeihin ja vahvistaa edelleen asemaamme vastuullisena sijoittajana.

- Asiakasmäärämme kasvoi yli 3 900 asiakkaalla ja tilikauden lopulla kokonaismäärä on noin 85 200 asiakasta.

Vakuutustoiminnan volyymi ja kannattavuus	2023	2022
Ensivakuutuksen maksutulo, milj. eur.	53,4	49,9
Muutos %	7,0	4,9
Kate ennen tasoitusmäärän muutosta, milj. eur.	8,6	6,2
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %	82,1	86,4
Riskisuhde, %	46,6	51,0
Toimintakulusuhde, %	35,5	35,5
Korvaukset ja asiakasedut	2023	2022
Maksetut korvaukset, milj. eur.	29,4	26,7
Omaetu, milj. eur.	4,7	4,5
S-bonus, milj. eur.	1,8	1,7
Tulos ja vakavaraisuus	2023	2022
Liiketulos, milj. eur.	14,4	5,1
Kokonaistulos, milj. eur.	17,2	-6,9
Vakavaraisuussuhde, %	318,0	336,8

Vakavaraisuussuhde = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvensi II). Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisääteisen tilintarkastuksen piiriin.

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuoden 2022 lopun lukuja. Tekstissä vertailukauden luvut ovat suluisia. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

2 Tilikauden merkittävät tapahtumat

2.1 Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutuskanamme muodostuu henkilö- ja maatala-asiakkaista sekä pienistä ja keskisuurista yrityksistä.

Yhtiömme toiminnassa ja toimintakulttuurissa tulee näkyä, että LähiTapiola on olemassa asiakkaitaan varten. Tavoitteenamme on tuottaa mahdollisimman suurta asiakashyötyä - yhä kilpailukykyisempään hintaan. Asiakashyötyjen kehittymistä seurataan entistä tarkemmalla tasolla. Osana digitaalista kehittämistä paransimme sekä henkilö- että yritysasiakkaidemme verkkopalveluja ja uudistimme LähiTapiola.fi-sivustomme. Digitaalisia palveluja kehittämällä helpotamme asiakkaiden itseasiointia, mutta varmistamme samalla asiantuntijapalvelun riittävän laajan saatavuuden monimutkaisempien asioiden hoidossa. Omistaja-asiakkaidemme tyytyväisyydestä kertoo osaltaan alhainen asiakaspoistuman taso. Mittava vakuutusjärjestelmien kokonaisuudistus etenee suunnitelmien mukaisesti.

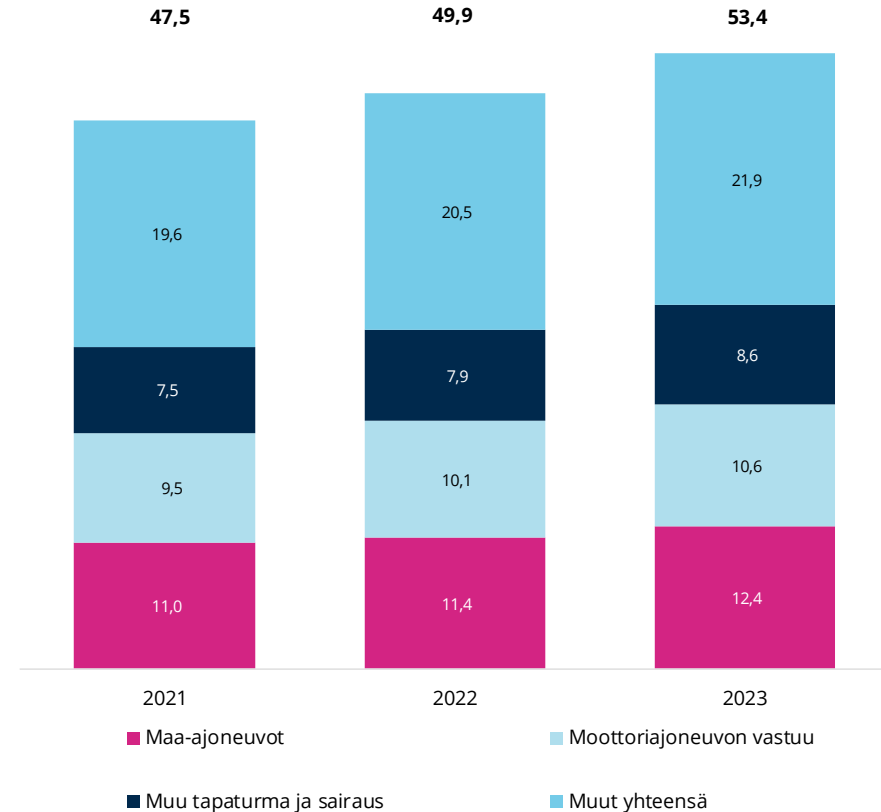
Ensivakuutuksen maksutulomme oli 53,4 miljoonaa euroa (49,9 milj. €) ja kasvua edelliseen vuoteen 7,0 prosenttia. Maksutulon kasvua tukivat korkea asiakaspysyvyys ja myynnin kasvu sekä verkossa, että henkilökohtaisen palvelun kanavissa. Vakuutuslajeista maksutulon euromääräinen kasvu oli voimakkainta ajoneuvojen kaskovakuutuksissa, joiden maksutulo kasvoi 8,5 prosenttia.

Vahvistimme vuoden 2023 aikana asemaamme liikennevakuutuksen markkinajohtajana: vakuutussopimusten määrällä mitattuna LähiTapiola-ryhmän markkinaosuus oli vuoden lopussa yli 36 prosenttia. LähiTapiola-ryhmä on myös maatilavakuuttamisen markkinajohtaja 65 prosentin markkinaosuudella tilojen pääasiallisena vakuutusyhtiönä.

Korvauskulut laskivat hieman edellisvuodesta ja varsinaisen vakuutustoiminnan kannattavuutta kuvaava riskisuhde oli pitkän aikavälin keskiarvoja alemmalla tasolla. Vahinkojen määrä kasvoi useissa vakuutuslajeissa yhteiskunnallisen aktiviteetin lisääntyttyä ja henkilövakuutuksissa myös hoitovelan purkautuminen ja Kela-korvausten leikkaukset lisäsivät maksettuja korvauksia. Korkea inflaatio kasvatti korvauskuluja, kun työpanosten ja materiaalien hinnat nousivat laajasti eri palveluntuottajilla. Monissa vakuutuslajeissa on palattu pandemiaa edeltävälle matalamman kannattavuuden tasoille, joita nähtiin vuosina 2018–2019. Suurvahinkoja vuonna 2023 sattui neljä.

LähiTapiola Keski-Suomi

Ensivakuutuksen maksutulon kehitys vakuutusluokkaryhmittäin, milj. eur.

Korvauskulumme olivat 27,2 miljoonaa euroa (27,8 milj. €) ja **riskisuhteemme** ilman perustekorkokulua 46,6 prosenttia (51,0 %). Omaisuuden ja toiminnan yli 300 000 euron suurvahinkoja sattui 2 kappaletta (2 kpl). Maksoimme asiakkaille vahinkovakuutuksen korvauksia 29,4 miljoonaa euroa (26,7 milj. €). Lisäksi hyvitimme vakuutusmaksuista keskittämisetuina 4,7 miljoonaa euroa (4,5 milj. €) ja S-ryhmän bonuksena 1,8 miljoonaa euroa (1,7 milj. €).

Vahinkovakuutuksen volyymin kasvu, inflaatio sekä panostukset liiketoiminnan kehittämiseen ovat vaikuttaneet yhtiömme toimintakuluihin. Toimintakulumme olivat 17,5 miljoonaa euroa (16,6 milj. €) ja vahinkovakuuttamisen tehokkuutta mittaava toimintakulusuhteemme oli 35,5 prosenttia (35,5 %).

Vahinkovakuutustoimintamme on pysynyt kannattavana. **Vakuutustekninen katteemme** ennen tasoitusmäärän muutosta oli 8,6 miljoonaa euroa (6,2 milj. €). **Yhdistetty kulusuhteemme** ilman perustekorkokulua oli 82,1 prosenttia (86,4 %).

Vahinkovakuutuksessa korvauskuluihin sisältyy kertaluontoisia eriä liittyen vastuuelan laskuperusteiden ja laskentatavan muutoksiin. Yhteisvaikutus eristä paransi 2,4 miljoonaa euroa vakuutusteknistä katetta ennen tasoitusmäärän muutosta. Muutoksista ja niiden vaikutuksista on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.

2.2 Sijoitustoiminta ja talouden liiketoiminta

Sijoitustoiminnan tarkoitus on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaillemme, ja sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen sekä kilpailukykyisten palveluiden tuottaminen asiakkaillemme tulevaisuudessakin.

Vuosi 2023 käynnistyi epävarmoissa tunnelmissa. Venäjän hyökkäyssota, inflaatio ja rahapolitiikan kiristykset heikensivät talouksien ja rahoitusmarkkinoiden näkymiä. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla epävarmuus helpotti inflaation hidastuessa ja keskuspankkien lopettaessa koronnostot. Samalla rahataloudelliset olosuhteet kevenivät korkojen laskun, yrityslainojen riskilisten kutistumisen ja osakemarkkinoiden vahvistumisen myötä. Kokonaisuutena osakkeiden ja joukkovelkakirjalainojen toteutuneet tuotot muodostuivat lopulta poikkeuksellisen vahvoiksi. Valuuttamarkkinoilla euro vahvistui dollaria vastaan, mikä heikensi dollarisijoitusten tuottoja euroissa mitattuna.

Maailman johtavat keskuspankit jatkoivat ohjauksorkojen nostoja vuoden kolmannelle neljännekselle saakka. Vaikka yksittäiset koronnostot ovat olleet poikkeuksellisen suuria, Yhdysvaltain talouskasvu on jatkanut vahvana. Euroalueella tilanne on sitä vastoin huolestuttava ja Kiinan talouden kehitys on ollut pettymys. Rahapolitiikan kiristykset vaikuttavat reaalityalouteen 6–18 kuukauden viipeellä, jonka seurauksena maailmantalous voi yllättää negatiivisesti vuonna 2024. Sijoitusmarkkinoiden ja talouspolitiikan tekijöiden näkökulmasta mahdollisen taantumän syvyys, kesto ja laajuus vaikuttavat tuleviin päätöksiin.

Vuodesta 2023 muodostui lopulta sijoituksellisesti hyvä LähiTapiola Keski-Suomelle, kun sekä osake- että korkosijoitukset tuottivat selvästi positiivisesti. Ainoastaan kiinteistösijoituksissa tuotot jäivät negatiivisiksi. **Sijoitustoiminnan nettotuotomme** oli 5,7 miljoonaa euroa (-1,0 milj. €). Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo oli 4,7 prosenttia (-6,8 %). Sijoituksista yli 49 prosenttia oli osakesijoituksiin luokiteltavia.

Sijoitustoiminta

	2023	2022
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvo, %	4,7	-6,8
Korkosijoitukset	7,7	-12,5
Osakesijoitukset	6,8	-5,0
Kiinteistösijoitukset	-5,9	2,0
Muut sijoitukset	9,8	6,5
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	32,9	34,6
Osakesijoitukset	49,2	45,7
Kiinteistösijoitukset	17,8	19,6
Muut sijoitukset	0,1	0,1
Sijoitusomaisuus käyvin arvo, milj. eur.	189,4	179,5

LähiTapiola-ryhmän monipuolisia säästämisen ja sijoittamisen palveluita tarjoavat LähiTapiola Varainhoito –konsernin yhtiöt: LähiTapiola-rahastojen ja sijoitusasiakkaiden varainhoitajana toimiva LähiTapiola Varainhoito Oy, sijoitusrahastotoimintaa harjoittava Seligson & Co Rahastoyhtiö Oyj, vaihtoehtorahastojen hoitaja LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy tytäryhtiöineen sekä kiinteistösijoituksia hallinnoiva LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy tytäryhtiöineen. LähiTapiola-ryhmän henkivakuutustoimintaa harjoittava LähiTapiola Henkiyhtiö tarjoaa yksityishenkilöille ja yrityksille myönnettävät yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset sekä yrityksille myönnettävät ryhmäeläkevakuutukset. Lisäksi LähiTapiola Rahoitus Oy tarjoaa osamaksu- ja rahoitusleasingrahoitusta sekä kaupintapalveluita.

2.3 Luottoluokitus

Luottoluokittaja Standard & Poor's on tehnyt luottoluokitusarvion LähiTapiola-ryhmästä vuodesta 2019 alkaen.

Standard & Poor's antoi 17.10.2023 LähiTapiola Vahinkoyhtiölle luokituksen A vakain näkymin. Luokitukseen vaikuttivat ryhmän vahva vakavaraisuus sekä hyvä tuloksellisuus edellisvuosina. Luokitus ja näkymät olivat vastaavat kuin edellisessä luokituksessa lokakuussa 2022. Standard & Poor's näkee LähiTapiolan säilyttävän johtavan aseman kansallisessa vakuutusmarkkinassa.

3 Vakavaraisuus ja riskiasema

3.1 Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että ryhmällä ja yhtiöillä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa veloitteidensa täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa Vakuutusyhtiölain mukaisen vakuutusyhtiöryhmän sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. Ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola Vahinkoyhtiön tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset. LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuudet lasketaan käyttämällä Solvenssi II -standardikaavaa. Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisäätöisen tilintarkastuksen piiriin.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiöt ovat velvollisia tarvittaessa pääomittamaan toista ryhmän yhtiötä edellyttäen, että pääomittavan yhtiön oma vakavaraisuus on riittävällä tasolla sekä pääomitusta tehtäessä, että sen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Myös LähiTapiola Rahoitus

Oy:n vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan soveltuvin osin yhteisvastuusopimuksen periaatteita. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta.

LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöt lukeutuvat toimialan vakavaraisimpiin yhtiöihin Suomessa ja tällä hetkellä ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on vahvalla tasolla. Ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevissa kertomuksissa osoitteessa www.lahitapiola.fi. Vuotta 2023 koskeva LähiTapiola-ryhmän kertomus julkaistaan 8.4.2024 mennessä.

3.2 Vakavaraisuusasema

Vakavaraisuussuhteemme (yhtiön hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen) oli 318,0 prosenttia (336,8 %). Yhtiömme vakavaraisuussuhde heikkeni hieman tilikauden aikana, pysyen kuitenkin vahvalla tasolla. Vakavaraisuussuhteen muutokseen vaikutti erityisesti osakemarkkinan myönteisen kehityksen myötä kasvaneet markkinariskit sekä korkotason lasku, joka nosti vakavaraisuuslaskennan vastuuvelan määrää.

Yhtiömme likvideettitilanne oli hyvällä tasolla tilikauden aikana. Mahdollisiin likvideettitarpeisiin on varauduttu riittävällä käteisen määrällä ja varmistamalla, että sijoitusomaisuudessa on riittävästi likvidejä sijoituksia, jotka ovat nopeasti muutettavissa käteiseksi.

3.3 Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategian riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus tuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin sekä jälleenvakuutussojiiin.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategian riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön ja toteuttamiseen liittyvät riskit. Toimintaympäristön ja strategian riskejä korostavat vakuutuslalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: muun muassa digitalisaation tuoma murros, toimialaliikumukset, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

Suomen vaisu talouskehitys alkuvuonna 2023 sekä syksyn heikot tilastotiedot ja luottamusindikaattorit vahvistavat kuvaa finanssisektorin haastavasta toimintaympäristöstä. Suomen bruttokansantuotteen osalta ennustetaan edelleen heikkoa kehitystä vuonna 2024. Inflaation ja korkojen säilyminen korkeammalla tasolla ennakoitua pidempään voi hidastaa talouskasvun alkamista. Toimintaympäristön riskejä talouskehitykselle luovat myös esimerkiksi geopoliittiset jännitteet, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energiahintojen kehitys, kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden mahdolliset häiriöt sekä kotitalouksien korkea velkaantuminen. Energiahintojen ja elinkustannusten yleinen nousu sekä korkojen kohoaminen heikentävät finanssisektorin asiakkaiden maksukykyä. Vaikka palkansaajien nimellisansioden kehitys on säilynyt hyvänä, inflaatio pienentää jatkossakin kotitalouksien reaalisia tuloja ja käytettävissä olevia varoja. Korkeammat korot ja heikkenevä talous voivat myös vähentää palveluiden kysyntää merkittävästi.

Toimintaympäristön epävarmuudet ja erilaisten finanssisektoriin kohdistuvien sokkien toteutuminen altistavat rahoitusmarkkinat äkillisille markkinaheilahteluille. Toteutuessaan varallisuuserien negatiiviset hinnanmuutokset esimerkiksi osake- ja velkakirjamarkkinoilla kasvattaisivat yhtiöiden sijoitustappioita. Lisäksi kiinteistösektorin ja rakennusalan tilanne on erityisen heikko, mikä kasvattaa sekä luottoriskejä että kiinteistösijoitusten arvostuksiin liittyviä riskejä.

Pidemmillä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat epävakaa taloudellisen toimintaympäristön lisäksi pitkäaikaiset muutostrendit, kuten il-

mastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit) ja niiden ehkäisyyn tähtäävät toimet, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, tuotteet ja toimintatavat sekä kyberriskit.

LähiTapiola-ryhmän riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa sekä vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Liiketoiminta on jatkunut tilikauden päättymisen jälkeen olennaisilta osin odotusten mukaisena.

LähiTapiola Keski-Suomi maksaa osan takuupääomastaan takaisin LähiTapiola Vahinkoyhtiölle tilikauden 2024 aikana. Takaisinmaksu vaatii vielä yhtiökokouksen hyväksynnän.

5 Tulevaisuuden näkymät

5.1 Vahinkovakuutustoiminta

Kansantalouden näkymät vuodelle 2024 ovat heikohkot, mutta vahinkovakuutuksen markkinanäkymä on varovaisen myönteinen. Maltillistuva inflaatio ja vuonna 2024 realisoituvat palkankorotukset parantavat kuluttajien ostovoimaa. Työttömyyden merkittävää kasvua ei ole nähtävissä lyhyellä aikavälillä.

Geopoliittiset riskit ovat edelleen korkealla tasolla. Venäjän aloittama hyökkäyssota on pysyvästi muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta ja vastakkainasettelu demokratioiden ja itsevaltaisten valtioiden välillä kärjistyy. Sijoitusmarkkinoilla voidaan nähdä voimakkaita heilahteluja.

Kotimaisessa vahinkovakuutusmarkkinassa asiakasuskollisuus on korkealla tasolla ja vakuutusturvasta ei olla tinkimässä ensimmäisenä. Asiakasomisteisena yhtiönä LähiTapiola kehittää palveluitaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Digitaalisen murroksen myötä verkkopalvelujen kehitykseen panostetaan merkittävästi.

LähiTapiolan vahinkovakuutustoiminnan kehityspanostukset kohdistuvat perusjärjestelmä uudistukseen, taloudellisen hyödyn kasvattamiseen omistaja-asiakkaillemme sekä asiointi- ja ostomahdollisuuksien parantamiseen.

5.2 Sijoitusmarkkinoiden näkymät

Sijoitustoiminnan näkymät vuodelle 2024 ovat edelleen epävarmat. Suurimmat riskit liittyvät politiikkaan ja geopolitiikkaan. Yli puolet maailman väestöstä äänestää kuluvana vuonna vaaleissa ja tulokset voivat aiheuttaa merkittävää epävakautta toimintaympäristöön. Tärkeimmät vaalit pidetään Yhdysvalloissa, jossa maalle valitaan uusi presidentti. Myös geopolitiikan osalta tilanne on aikaisempaa haastavampi: Venäjän hyökkäyssota jatkuu, Lähi-idän kriisi uhkaa eskaloitua ja Taiwanin tilanne on vaarassa kiristyä entisestään.

Suhdannenäkymä on sen sijaan edellisvuotta parempi. OECD:n ennakoivat suhdanneosoittimet kertovat jo talouden elpymisodotuksista, mutta Venäjän hyökkäyssodan laajeneminen, Lähi-idän tilanteen eskaloituminen ja sitä kautta raaka-aineiden hintojen uusi nousu kasvattaisivat alasuuntaisia riskejä. Lisäksi johtavien keskuspankkien liiallinen viivyttely rahapolitiikan kevenysten aloittamisessa ja Kiinan kiinteistösektorin tilanne aiheuttavat epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla.

Vuosi 2024 tiivistyy sijoituksellisesti todennäköisesti siihen, ehtivätkö inflaatio ja korkotaso laskemaan riittävän nopeasti vai aiheuttavatko rahapolitiikan viime vuosien kiristykset taantumien lopulta myös Yhdysvaltoihin. Maailmanlaajuinen taloustaantuma yhdistettynä pörssiyritysten tulostason laskuun vetäisi todennäköisesti myös maailman pörssit laskuun ja aiheuttaisi sitä kautta sijoittajille tappioita. Toisaalta inflaation nopea lasku mahdollistaisi rahapolitiikan merkittävän keventämisen jo tämän vuoden aikana, jolloin sijoitusvuodesta voisi tulla hyväkin.

Näiden lähtökohtien valossa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden sijoitustoiminnan näkymiin sisältyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Sijoitustuotoilla on huomattava vaikutus vakuutusyhtiön tuloksessa. Hyvän vakavaraisuustason ja vakavaraisuuden hallintaan panostamisen myötä LähiTapiola-ryhmä on hyvin varautunut sijoitusmarkkinoiden eri kehityskulkuihin.

6 Hallinto ja vastuullisuus

6.1 LähiTapiola-ryhmän rakenne

LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiöt ovat keskinäisiä yhtiöitä, jolloin niiden omistajia ovat vakuutusyhtiön omistajat ja takuupääoman omistajat. LähiTapiola Vahinkoyhtiöllä on vakuutusyhtiöryhmän ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavan hallinnon,

vakavaraisuuden valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä. LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisiin sopimuksiin. LähiTapiola Vahinkoyhtiön tilinpäätös julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.2 Hallinto ja johtamisjärjestelmä

Noudatamme hallinnossa hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin myös listayhtiöiden hallinnointikoodiin. LähiTapiola Vahinkoyhtiö antaa toimintakeromuksesta erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (1.1.2020). Selvitys LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on nähtävillä osoitteesta www.lahitapiola.fi.

6.2.1 Yhtiökokous

LähiTapiola Keski-Suomen yhtiökokous pidettiin 24.5.2023. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2022, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

6.2.2 Hallintoneuvosto

Hallintomallimme vaikuttaa keskeisesti keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutusyhtiön omistajat ovat yhtiömme osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

Hallintoneuvostomme jäsenet ovat Kari Nyssönen (puheenjohtaja 7.6.–31.12.), Merja Lahtinen (varapuheenjohtaja), Katja Asikainen, José Ayala, Maria Hanho, Sari Hovila, Pilvi Jylhä, Matti Kangasaho, Virpi Laitinen, Marjo Lalli, Pasi Mikkonen, Päivi Niemelä, Jenni Pajari, Juha Pajunen, Pirjo Pekkarinen, Perttu Piesala, Tuomas Pietiläinen (24.5.–31.12.), Ville Rosti, Jyrki Savolainen, Petri Säteri, Janne Tiainen (24.5.–31.12.) ja Sirkku Vahvaselkä. Hallintoneuvoston jäsenenä ja puheenjohtajana toimi Jari Valkola 1.1.–24.5. Minna Lappalainen toimi hallintoneuvoston jäsenenä 1.1.–24.5.

Hallintoneuvoston palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

6.2.2.1 Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valintaesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen. Nimitystoimikunta valmistelee esitykset koskien hallintoneuvoston sekä hallituksen henkilövalintoja.

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan jäsenet ovat Kari Nyysönen (puheenjohtaja 7.6.–31.12.), Merja Lahtinen, Päivi Niemelä ja Juha Pajunen (7.6.–31.12.). Jari Valkola toimi nimitystoimikunnan jäsenenä ja puheenjohtajana 1.1.–24.5.

6.2.3 Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilikaudella 1.1. - 31.12.2023 hallituksen puheenjohtajana toimi Jouko Huu-markangas. Hallituksen varapuheenjohtajina toimivat Kari Ahlbom (1.1.–7.6.) ja Jari Valkola (20.6.–31.12.) sekä jäseninä Mila Korhonen, Minna Lappalainen, Hanna-Leena Pesonen ja Anssi Tikkanen. 7.6. pidetyssä hallintoneuvoston kokouksessa hallitukseen valittiin Jari Valkola hallituksesta pois jääneen Kari Ahlbomin tilalle ja Minna Lappalainen uutena jäsenenä.

Hallituksen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

6.2.4 Johtoryhmä

LähiTapiola Keski-Suomen johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien tehtävien valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta.

Yhtiön johtoryhmään kuuluvat Teemu Toivanen (puheenjohtaja), Atte Hänninen, Katri Liukkonen (1.11.–31.12.), Pekka Mattinen, Ermo Piispanen ja Teemu Pinomäki. Auli Fredrikson toimi johtoryhmän jäsenenä 1.1.–31.10.

6.2.5 Toimitusjohtaja

LähiTapiola Keski-Suomen toimitusjohtajana toimii Teemu Toivanen.

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

6.2.6 Tilintarkastaja

Yhtiökokous valitsi LähiTapiola Keski-Suomen tilintarkastajana jatkamaan KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

6.2.7 Valvova viranomainen

LähiTapiola Keski-Suomi on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taoudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

6.2.8 Lähipiiri

LähiTapiola Keski-Suomen lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

6.3 Henkilöstö ja palkitseminen

LähiTapiola Keski-Suomen henkilöstön lukumäärä oli tilikaudella keskimäärin 85 (87) henkilöä.

Kannustinpalkkiojärjestelmät ovat keskeinen osa palkitsemisjärjestelmäämme ja niiden tarkoituksena on tukea strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamista henkilöstöä kannustamalla ja sitouttamalla. Kannustinpalkkiojärjestelmä koostuu vuositulospalkkiojärjestelmästä. Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen. Lisäksi pyritään varmistamaan, että palkitsemisjärjestelmä vastaa yhtiöryhmän pitkän aikavälin etua ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Johdon vuositulospalkkiointi perustuu yhtiön tuloksiin vaikuttaviin elementteihin, henkilöstö- ja asiakaskokemukseen sekä kunkin palkkionsaajan oman liiketoimintayksikön ja tehtävän mukaisiin tavoitteisiin. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia.

LähiTapiola Keski-Suomen toimitusjohtajan eläkeikä on 62 vuotta. Maksettava eläke perustuu työnantajan maksamiin vakuutusmaksuihin ja niille kertyvään korkotuottoon.

Yhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja tämän sijaiselle tilikauden 2023 aikana maksetut palkat ja palkkiot esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. LähiTapiola-ryhmän palkitsemisperiaatteista kerrotaan tarkemmin LähiTapiola-ryhmän palkitsemisraportissa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.4 Vastuullisuus

LähiTapiolan vastuullisuustyötä ohjaa LähiTapiolan ryhmästrategia ja Omistajatahto. Ydinliiketoimintomme, vakuuttaminen ja sijoittaminen, ovat myös vastuullisuustyömme tärkeimmät välineet. Vakuuttajana vahvistamme suomalaisen yhteiskunnan vakautta ja turvallisuutta. Vastuullisena sijoittajana jätämme positiivisen jälkemme maailmaan.

Vastuullisuus on LähiTapiolalle kannattavan ja pitkäjänteisen liiketoiminnan välttämätön edellytys. Tärkein tehtävämme on tarjota riittävää ja kohtuuhintaista vakuutusturvaa myös muuttuvien riskien maailmassa. Vastuullisuuden vaikuttavuuden parantaminen on yksi LähiTapiolan strategiakauden 2022–2026 viidestä tavoitteesta. Haluamme olla vaikuttavan vastuullisuuden suunnannäyttäjä toimialallamme, kaikkialla Suomessa.

LähiTapiolan-ryhmän vastuullisuusohjelma 2022–2026 ohjaa myös LähiTapiola Keski-Suomen vastuullisuustyötä. Vastuullisuusohjelma määrittelee ryhmän yhteiset vastuullisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet.

LähiTapiola Keski-Suomen oman vastuullisuustyön kehittämiseksi ja vastuullisuusnäkökulmien huomioimiseksi, yhtiön viestintäpäällikön rooli laajennettiin viestintä- ja vastuullisuuspäällikön tehtäväksi marraskuun alusta alkaen. Lisäksi yhtiössä aloitettiin myös oman vastuullisuusohjelman rakentaminen. Ohjelma keskittyy erityisesti vahinkojen ennaltaehkäisyyn, yhteiskuntavastuutekoihin sekä paikallisten kumppanien kanssa tehtävään vastuullisuusyhteistyöhön.

LähiTapiola-ryhmä on sitoutunut YK:n kestävän vakuuttamisen periaatteisiin (Principles for Sustainable Insurance). Periaatteet määrittelevät vakuutusalan vastuulliset toimintatavat, jotka tukevat YK:n kestävän kehityksen ja Pariisin ilmastopoliittisten tavoitteita. LähiTapiola Varainhoito -konserni on sitoutunut YK:n tukemiin vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin (Principles for Responsible Investment).

Ryhmän vastuullisuuden ohjausryhmä ohjaa vastuullisuuden kehittämistä, vastuullisuusohjelman toimeenpanoa ja varmistaa sääntelyn vaatimusten ennakoinnin. Vastuullisuuden johtamista tukee säännöllisesti kokoontuva hallinnon edustajien vastuullisuustyöryhmä.

Tärkeä osa LähiTapiola Keski-Suomen vastuullisuustyötä on henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen. Vuonna 2023 LähiTapiola Keski-Suomi saavutti henkilöstön tyytyväisyyttä mittaavassa Roihu-tutkimuksessa jälleen AAA-luokituksen. Roihu-tutkimuksen rinnalla, yrittäjänä työtä tekevien henkilöiden tyytyväisyyttä mitattiin ensimmäistä kertaa uuden Liekki-tutkimuksen avulla, jossa LähiTapiola Keski-Suomi saavutti myös keskivertoa paremmat tulokset.

Henkilöstön ja työtyytyväisyyden ylläpitämiseksi etsittiin uusia ratkaisuja. Keväällä henkilöstölle teetettiin kysely työhyvinvoinnin tarpeista. Kyselyn perusteella ryhdyttiin toimenpiteisiin liikuntaedun käyttöönottamiseksi. Henkilöstön jaksamista ja osaamista tuettiin myös yhtiön oman kouluttajan tuella sekä kiinnittämällä huomiota työtehtävien tehokkaampaan jakautumiseen: vakuutus- ja korvaustoimintojen tiimikokoja muokattiin tasapainoisemmiksi sekä korvauspuolta vahvistettiin uuden työhön osallistuvan esihenkilön avulla.

LähiTapiola on merkittävä valtakunnallinen ja alueellinen lahjoittaja. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt tukivat erilaisia yhteisöjä 3,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt lahjoittivat yhteensä 459 000 euroa mielen hyvinvointia tukeviin hankkeisiin ja matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita tarjoaville toimijoille. Paikallisyhteisöjen ja haja-asutusalueiden arjen turvallisuutta parantavia hankkeita sekä vapaaehtoisen pelastustoiminnan turvaamista ympäri Suomen yhtiöt tukivat 445 000 eurolla.

LähiTapiola Keski-Suomi teki vuonna 2023 merkittävän määrän lahjoituksia sekä vastuullisuustekoja paikallisen elinvoiman lisäämiseksi. Heti vuoden alussa yhtiö lahjoitti varat Jyväskylän retkiluisteluradan jäädyttämiseen, kun perinteikäs ja alueen asukkaille maksuton liikuntamuoto meinasi jäädä toteutumatta. Vuoden 2023 keväällä yhtiö lahjoitti 30 000 euroa Laukaassa sijaitsevaan Capeenpuro-projektiin, jossa entisen kalanviljelylaitoksen alueelle tehdään täysin uusi virtavesialue. Syksyllä yhtiö jakoi 85 000 eurolla LähiLahjoituksia, jotka suunnattiin toimialueen MLL-yhdistyksiin, vapaapalokunnille, yhdelle SPR:n paikallisyhdistykselle sekä paikalliseen ruoka-apuun. Lahjoituskohteita kartoitettiin asiakaskyselyllä, jonka avulla asiakkaat osallistettiin mukaan yhtiön vastuullisuustyöhön.

Lahjoitusten lisäksi paikallista vastuullisuustyötä tehtiin muun muassa asiakkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia lisäävillä asiakaseduilla kuten maksuttomilla sammutintarkastuksilla ja perhetapahtumilla. Lisäksi alueen päiväkoteille ja kouluille lahjoitettiin 1000 heijastinliiviä sekä alueen rannoille 7 pelustusrengasta. Koulujen aloitukseen järjestettiin Suojatiekampanja, jossa koululaisten matkaa turvattiin yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi 400 viidesluokkalaista sai ensiaputaitoja lisäävän Sankarikoulutuksen.

Lahjoitusten ja yhteiskuntavastuutekojen lisäksi LähiTapiola Keski-Suomi tuki alueen elinvoimaisuutta yhteisö- ja urheiluseurakumppanuuksien avulla. Pannostuksia tehtiin muun muassa nuorten liikkumiseen, ja syksyllä yhtiö aloitti ensimmäisen paraurheiluyhteistyönsä, jonka avulla pyritään tukemaan urheilun monimuotoisuutta. Lisäksi LähiTapiola Keski-Suomi jakoi 26 tukistipendiä alueen yhteisölle ja seuroille.

Kerromme LähiTapiola-ryhmän vastuullisuudesta ja vuoden 2023 toiminnasta erillisessä vastuullisuusraportissa, joka julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

7 Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen ehdotus

Hallitus ehdottaa LähiTapiola Keski-Suomen yhtiökokoukselle, että vuoden 2023 tilikauden voitto, 8 743 755,92 euroa, siirretään varmuusrahastoon, josta maksetaan takuupääoman korkona 599 072,63 ja siirretään käyttörahoon 300 000,00 euroa.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma sen jälkeen oheisen taulukon mukaisesti.

Oma pääoma ehdotuksen jälkeen:

Oma pääoma, eur.	63 666 407,22
Pohjarahasto	3 500 263,81
Takuupääoma	12 692 216,83
Varmuusrahasto	46 862 076,58
Käyttöraho	611 850,00

Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023

8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Keski-Suomi

8.1 Tuloslaskelma, LähiTapiola Keski-Suomi

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	Liite	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	1	53 386 623,85	49 890 676,11
Jälleenvakuuttajien osuus		-2 179 932,66	-2 125 199,14
Vakuutusmaksutulo omalla vastuulla		51 206 691,19	47 765 476,97
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-1 807 879,00	-889 773,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos yhteensä		-1 808 325,00	-889 327,00
Vakuutusmaksutuotot yhteensä		49 398 366,19	46 876 149,97
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset		-33 246 938,39	-30 402 611,60
Jälleenvakuuttajien osuus		392 382,89	502 584,93
Maksetut korvaukset omalla vastuulla		-32 854 555,50	-29 900 026,67
Korvausvastuun muutos		6 819 752,00	2 149 351,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 149 950,95	-50 482,86
Korvausvastuun muutos yhteensä		5 669 801,05	2 098 868,14
Korvauskulut yhteensä		-27 184 754,45	-27 801 158,53
Liikekulut	3	-13 642 314,41	-12 914 804,45
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		8 571 297,33	6 160 186,99
Tasoitusmäärän muutos		-3 224 158,00	1 046 144,00
Vakuutustekninen kate	2	5 347 139,33	7 206 330,99
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	Liite	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutustekninen kate		5 347 139,33	7 206 330,99
Sijoitustoiminnan nettotuotot			
Sijoitustoiminnan tuotot	4	8 296 804,19	5 836 914,39
Sijoitustoiminnan kulut	4	-2 559 669,22	-6 854 041,25
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä		5 737 134,97	-1 017 126,86
Muut tuotot			
Muut	4	1 436 322,31	1 446 190,83
Muut kulut			
Muut	4	-1 392 314,03	-1 466 158,87
Voitto varsinaisesta toiminnasta		11 128 282,58	6 169 236,09
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		11 128 282,58	6 169 236,09
Tuloverot			
Tilikauden vero		-2 250 388,21	-1 259 211,44
Aikaisempien tilikausien verot		-134 138,45	-26 152,48
Tuloverot yhteensä		-2 384 526,66	-1 285 363,92
TILIKAUDEN VOITTO		8 743 755,92	4 883 872,17

8.2 Tase, LähiTapiola Keski-Suomi

VASTAAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	8	3 666 140,95	3 879 338,44
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset	6		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		8 599 974,82	9 507 974,09
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		2 967 000,00	2 967 000,00
Kiinteistösijoitukset yhteensä		11 566 974,82	12 474 974,09
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä	7		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		60 578 090,02	58 190 910,35
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä yhteensä		60 578 090,02	58 190 910,35
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	92 161 784,44	88 061 303,23
Rahoitusmarkkinavälineet		1 400 000,01	1 233 271,72
Talletukset		3 000 000,00	0,00
Muut sijoitukset		96 585,20	96 585,20
Muut sijoitukset yhteensä		96 658 369,65	89 391 160,15
Sijoitukset yhteensä		168 803 434,49	160 057 044,59
Saamiset	13		
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		11 252 213,42	9 904 196,17
Ensivakuutustoiminnasta yhteensä		11 252 213,42	9 904 196,17
Jälleenvakuutustoiminnasta		426 034,28	322 853,07
Muut saamiset		497 551,80	430 700,17
Saamiset yhteensä		12 175 799,50	10 657 749,41
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	8	590 942,73	595 548,65
Muut aineelliset hyödykkeet		81 137,00	84 653,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		672 079,73	680 201,65
Rahat ja pankkisaamiset		2 138 994,49	3 937 660,73
Muu omaisuus		26 927,53	26 927,53
Muu omaisuus yhteensä		2 838 001,75	4 644 789,91
Korot ja vuokrat		87 001,06	23 283,95
Muut siirtosaamiset		120 096,08	133 683,56
Siirtosaamiset yhteensä		207 097,14	156 967,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ		187 690 473,83	179 395 889,86

VASTATTAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Oma pääoma	9		
Pohjarahasto		3 500 263,81	3 500 263,81
Takuupääoma		12 692 216,83	12 692 216,83
Muut rahastot		39 329 243,29	34 566 521,12
Tilikauden voitto/tappio		8 743 755,92	4 883 872,17
Oma pääoma yhteensä		64 265 479,85	55 642 873,93
Vakuutustekninen vastuovelka			
Vakuutusmaksuvastuu		21 376 102,00	19 568 223,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-446,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä		21 376 102,00	19 567 777,00
Korvausvastuu		52 683 710,00	59 503 462,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-3 556 748,85	-4 706 699,80
Korvausvastuu yhteensä		49 126 961,15	54 796 762,20
Tasoitusbäärä		46 101 298,00	42 877 140,00
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä		116 604 361,15	117 241 679,20
Pakolliset varaukset			
Muut pakolliset varaukset	11	13 519,00	364 983,00
Pakolliset varaukset yhteensä		13 519,00	364 983,00
Velat	13		
Ensivakuutustoiminnasta		788 714,51	809 406,64
Jälleenvakuutustoiminnasta		8 103,39	5 018,84
Muut velat		4 003 713,32	3 265 275,92
Velat yhteensä		4 800 531,22	4 079 701,40
Siirtovelat	13	2 006 582,61	2 066 652,33
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		187 690 473,83	179 395 889,86

8.3 Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Keski-Suomi

	2023	2022
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	11 128 282,58	6 169 236,09
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-637 318,05	-2 255 685,14
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset	-2 252 895,03	5 413 061,87
Pakollisten varausten muutos	-351 464,00	7 549,00
Suunnitelman mukaiset poistot	1 082 388,64	1 076 777,51
Muut oikaisut	-198 844,80	-1 347 491,55
<i>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</i>	8 770 149,34	9 063 447,78
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-1 568 179,72	-40 740,76
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	660 760,10	1 312 900,94
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	7 862 729,72	10 335 607,96
Maksetut välittömät verot	-2 384 526,66	-1 285 363,92
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	5 478 203,06	9 050 244,04
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-6 501 121,99	-7 845 656,66
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	198 844,80	1 347 491,55
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-853 442,11	-804 788,07
Investointien rahavirta yhteensä	-7 155 719,30	-7 302 953,18
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-121 150,00	-1 110 301,40
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-121 150,00	-1 110 301,40
Rahavarojen muutos	-1 798 666,24	636 989,46
Rahavarat tilikauden alussa	3 937 660,73	3 300 671,27
Rahavarat tilikauden lopussa	2 138 994,49	3 937 660,73

8.4 Tunnusluvut, LähiTapiola Keski-Suomi

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	2023	2022	2021	2020	2019
Liiketulos	14,4	5,1	9,5	5,9	5,6
Kokonaistulos	17,2	-6,9	18,0	7,2	14
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	4,7	-6,8	6,9	1,6	7,6
Kokonaispääoman tuotto, %	8,6	-3,3	9,4	4,2	8,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	85	87	86	80	74
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	85	87	86	80	74
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	53,4	49,9	47,5	45,7	43,4
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua, %	54,5	58,9	61,8	61,5	68,1
Vahinkosuhte, %	55,0	59,3	62,6	62,8	69,5
Liikekulusuhte, %	27,6	27,6	24,9	26,6	25,2
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua, %	82,1	86,4	86,7	88,2	93,4
Yhdistetty kulusuhte, %	82,6	86,9	87,5	89,4	94,7

8.5 Liitetiedot, LähiTapiola Keski-Suomi

Tuloslaskelman liitteet, LähiTapiola Keski-Suomi

1. Vakuutusmaksutulo	2023	2022
Ensivakuutus		
Kotimaasta	53 386 623,85	49 890 676,11
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	53 386 623,85	49 890 676,11
1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	2023	2022
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	113 740,77	120 334,58
Jakojärjestelmämaksut	1 298 846,99	1 209 928,48
Vakuutusmaksuvero	10 974 033,82	10 641 611,81
Palosuojelumaksu	158 242,53	159 248,92
Liikenneturvallisuusmaksu	136 720,19	101 397,00
<i>Yhteensä</i>	12 681 584,30	12 232 520,79

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2023	8 581 247,06	8 203 943,06	-5 322 501,61	-2 206 143,22	-14 644,72	660 653,51
	2022	7 936 548,02	7 779 332,02	-4 628 834,46	-2 036 732,91	-11 889,02	1 101 875,63
	2021	7 461 762,38	7 322 498,38	-3 827 235,66	-1 760 533,34	-11 204,28	1 723 525,10
Moottoriajoneuvon vastuu	2023	10 557 437,67	10 333 160,67	-1 215 773,62	-2 832 888,41	-940 877,17	5 343 621,47
	2022	10 081 597,74	9 830 077,74	-3 179 408,58	-2 660 597,01	-944 084,02	3 045 988,13
	2021	9 509 613,70	9 346 012,70	-6 615 659,05	-2 292 443,99	-517 368,00	-79 458,34
Maa-ajoneuvot	2023	12 353 962,79	11 884 733,79	-9 525 717,82	-3 181 080,04	-35 552,75	-857 616,82
	2022	11 388 055,64	11 224 232,64	-8 944 705,65	-3 032 818,37	-31 101,17	-784 392,55
	2021	10 952 071,74	10 731 490,74	-7 712 897,10	-2 576 584,36	-100 113,05	341 896,23
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2023	642 295,13	617 197,13	-286 034,18	-160 168,07	-725,17	170 269,71
	2022	568 491,05	505 920,05	-217 216,36	-127 132,01	-572,71	160 998,97
	2021	446 591,81	407 559,81	-154 330,62	-96 607,79	-499,65	156 121,75
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2023	17 610 017,19	16 998 689,19	-9 096 619,10	-4 536 242,66	-740 538,12	2 625 289,31
	2022	16 410 859,21	16 239 392,21	-9 249 687,45	-4 330 350,84	-492 778,58	2 166 575,34
	2021	15 957 550,89	15 803 199,89	-8 563 365,21	-3 843 850,11	-579 860,67	2 816 123,90
Vastuu	2023	1 824 088,09	1 777 790,09	436 199,88	-526 466,18	-887 060,38	800 463,41
	2022	1 801 019,35	1 760 483,35	-1 118 759,73	-469 209,02	24 010,71	196 525,31
	2021	1 618 749,60	1 587 920,60	-820 729,77	-404 615,79	41 160,10	403 735,14
Oikeusturva	2023	1 450 887,48	1 401 657,48	-1 330 952,64	-383 011,00	0,00	-312 306,16
	2022	1 347 904,23	1 312 522,23	-785 634,15	-356 493,90	0,00	170 394,18
	2021	1 268 984,18	1 238 707,18	-834 172,82	-310 281,22	0,00	94 253,14
Muut	2023	366 688,44	361 573,44	-85 787,30	-101 672,05	-33 191,19	140 922,90
	2022	356 200,87	348 942,87	-129 014,22	-93 055,30	-24 651,37	102 221,98
	2021	328 148,96	324 322,96	7 971,80	-80 695,80	-122 927,97	128 670,99
Ensivakuutus yhteensä	2023	53 386 623,85	51 578 744,85	-26 427 186,39	-13 927 671,63	-2 652 589,50	8 571 297,33
	2022	49 890 676,11	49 000 903,11	-28 253 260,60	-13 106 389,36	-1 481 066,16	6 160 186,99
	2021	47 543 473,26	46 761 712,26	-28 520 418,43	-11 365 612,40	-1 290 813,52	5 584 867,91
Yhteensä	2023	53 386 623,85	51 578 744,85	-26 427 186,39	-13 927 671,63	-2 652 589,50	8 571 297,33
	2022	49 890 676,11	49 000 903,11	-28 253 260,60	-13 106 389,36	-1 481 066,16	6 160 186,99
	2021	47 543 473,26	46 761 712,26	-28 520 418,43	-11 365 612,40	-1 290 813,52	5 584 867,91
Tasoisuuden muutos	2023						-3 224 158,00
	2022						1 046 144,00
	2021						-2 046 499,00
Vakuutustekninen kate	2023						5 347 139,33
	2022						7 206 330,99
	2021						3 538 368,91

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2023	2022
Maksetut korvaukset	3 896 687,90	3 715 451,94
Liikekulut	13 642 314,41	12 914 804,45
Sijoitustoiminnan hoitokulut	341 493,96	350 174,63
Muut kulut	1 379 740,99	1 447 390,41
Yhteensä	19 260 237,26	18 427 821,43

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

	2023	2022
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 317 173,21	2 223 324,57
Muut vakuutusten hankintamenot	4 471 445,93	4 076 639,23
	<u>6 788 619,14</u>	<u>6 299 963,80</u>
Vakuutusten hoitokulut	4 552 305,26	4 466 807,28
Hallintokulut	2 586 747,23	2 339 618,28
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-285 357,22	-191 584,91
<i>Yhteensä</i>	<u>13 642 314,41</u>	<u>12 914 804,45</u>

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

	2023	2022
Palkat ja palkkiot	5 182 694,06	5 059 111,16
Eläkekulut	940 158,54	975 492,36
Muut henkilösivukulut	236 982,01	159 537,60
<i>Yhteensä</i>	<u>6 359 834,61</u>	<u>6 194 141,12</u>

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja/toimitusjohtajan sijainen		
Palkat ja palkkiot	612 518,68	500 148,30
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan ja tämän sijaisen eläkeikä on 62 vuotta. Toimitusjohtajalla ja tämän sijaisella on vapaaehtoinen eläkevakuutus.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	100 168,00	92 800,00
Eläkesitoumukset	Hallituksen jäsenten ja varajäsenten eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	56 050,00	58 800,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	85	87
------------	----	----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2023	2022
Tilintarkastus	10 536,78	8 660,56
Muut palvelut	52,51	0,00
<i>Yhteensä</i>	<u>10 589,29</u>	<u>8 660,56</u>

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kulujen erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2023	2022
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	2 107 336,77	1 532 490,69
Korkotuotot	28,96	0,00
<i>Yhteensä</i>	<u>2 107 365,73</u>	<u>1 532 490,69</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Korkotuotot	120 848,40	120 848,40
Muut tuotot	0,00	57 600,00
<i>Yhteensä</i>	<u>120 848,40</u>	<u>178 448,40</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Korkotuotot	199,05	153,72
Muut tuotot	725 721,92	590 541,21
<i>Yhteensä</i>	<u>725 920,97</u>	<u>590 694,93</u>
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	146 388,06	1 153 230,87
Korkotuotot	272 788,29	112 669,57
Muut tuotot	500 113,21	426 667,91
<i>Yhteensä</i>	<u>919 289,56</u>	<u>1 692 568,35</u>
Yhteensä	3 873 424,66	3 994 202,37
Arvon alentumisten palautukset	3 738 033,24	238 319,24
Myyntivoitot	685 346,29	1 604 392,78
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	8 296 804,19	5 836 914,39

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yritykset	-308 591,14	-322 787,48
Muut yritykset	-320 761,90	-301 100,81
<i>Yhteensä</i>	<u>-629 353,04</u>	<u>-623 888,29</u>
Kulut muista sijoituksista	-286 618,98	-291 737,95
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Saman konsernin yritykset	-6 542,39	0,00
Muut yritykset	342 112,01	-22 505,55
<i>Yhteensä</i>	<u>335 569,62</u>	<u>-22 505,55</u>
<i>Yhteensä</i>	-580 402,40	-938 131,79
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-1 485 138,21	-5 651 381,11
Rakennusten suunnitelmapoistot	-7 627,12	-7 627,12
<i>Yhteensä</i>	<u>-1 492 765,33</u>	<u>-5 659 008,23</u>
Myyntitappiot	-486 501,49	-256 901,23
<i>Sijoitustoiminnan kulut yhteensä</i>	-2 559 669,22	-6 854 041,25
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua</i>	5 737 134,97	-1 017 126,86
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa</i>	5 737 134,97	-1 017 126,86

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2023	2022
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	1 403 724,58	1 421 251,05
Muut tuotot	32 597,73	24 939,78
<i>Yhteensä</i>	<u>1 436 322,31</u>	<u>1 446 190,83</u>
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-1 379 740,99	-1 447 390,41
Muut kulut	-12 573,04	-18 768,46
<i>Yhteensä</i>	<u>-1 392 314,03</u>	<u>-1 466 158,87</u>

Taseen liitteet, LähiTapiola Keski-Suomi

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2023		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	269 491,52	269 491,52	280 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	3 208 482,30	3 208 482,30	3 410 472,00
Muut kiinteistöosakkeet	5 122 001,00	5 122 001,00	5 129 001,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 967 000,00	2 967 000,00	2 967 000,00
	<u>11 566 974,82</u>	<u>11 566 974,82</u>	<u>11 786 473,00</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	60 578 090,02	60 578 090,02	64 743 798,94
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	92 161 784,44	92 161 784,44	106 098 629,10
Rahoitusmarkkinavälineet	1 400 000,01	1 400 000,01	1 403 303,39
Talletukset	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00
Muut sijoitukset	96 585,20	96 585,20	181 011,61
	<u>96 658 369,65</u>	<u>96 658 369,65</u>	<u>110 682 944,10</u>
	<u>168 803 434,49</u>	<u>168 803 434,49</u>	<u>187 213 216,04</u>
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>18 409 781,55</u>

Sijoitukset	2022		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	277 118,64	277 118,64	280 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	3 570 585,03	3 570 585,03	4 033 570,00
Muut kiinteistöosakkeet	5 660 270,42	5 660 270,42	5 713 000,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 967 000,00	2 967 000,00	2 967 000,00
	<u>12 474 974,09</u>	<u>12 474 974,09</u>	<u>12 993 570,00</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	58 190 910,35	58 190 910,35	62 701 256,35
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	88 061 303,23	88 061 303,23	98 495 193,49
Rahoitusmarkkinavälineet	1 233 271,72	1 233 271,72	1 226 548,66
Muut sijoitukset	96 585,20	96 585,20	164 875,82
	<u>89 391 160,15</u>	<u>89 391 160,15</u>	<u>99 886 617,97</u>
	<u>160 057 044,59</u>	<u>160 057 044,59</u>	<u>175 581 444,32</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			481,39
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>15 524 399,73</u>

6. Kiinteistösijoyitukset

Kiinteistösijoyitusten muutokset:	2023	
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	10 574 171,96	2 967 000,00
Lisäykset	9 962,61	0,00
Vähennykset	-39 000,00	0,00
Hankintameno 31.12.	10 545 134,57	2 967 000,00
Kertyneet poistot 1.1.	-28 065,76	
Tilikauden poistot	-7 627,12	
Kertyneet poistot 31.12.	-35 692,88	
Arvon alentumiset 1.1.	-1 038 132,11	
Tilikauden arvonalentumiset	-871 334,76	
Arvon alentumiset 31.12.	-1 909 466,87	
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 599 974,82	2 967 000,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno	4 590 657,19
Kirjanpitoarvo	4 590 657,19
Käypä arvo	4 590 657,19

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrietyksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2023	2022
Hankintameno 1.1.	58 824 214,95	50 623 559,76
Lisäykset	3 427 474,66	10 309 127,16
Vähennykset	-1 155 261,95	-2 108 471,97
Hankintameno 31.12.	61 096 427,66	58 824 214,95
Arvon alentumiset 1.1.	-633 304,60	-540 685,32
Tilikauden arvonalentumiset	-81 968,54	-120 645,59
Arvon alentumisten palautukset	196 935,50	28 026,31
Arvon alentumiset 31.12.	-518 337,64	-633 304,60
Kirjanpitoarvo 31.12.	60 578 090,02	58 190 910,35

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio	
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3)	Espoo	1,6	745 350 325,58	73 881 193,69
LähiTapiola Palvelut Oy	3)	Espoo	0,8	13 559 515,69	3 424 562,99
LähiTapiola Rahoitus Oy	3)	Espoo	2,0	108 584 461,58	1 506 571,72
LähiTapiola Varainhoito Oy -konserni	3)	Espoo	0,7	69 082 846,73	-4 491 713,39
Yhteensä				936 577 149,58	74 320 615,01

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio	
Kauppa- ja palveluskeskus Seppä Oy	3)	Kuopio	3,0	45 269,02	-22 712,04
LähiTapiola Aluekiinteistöt Ky -konserni	3)	Espoo	1,9	75 976 386,22	-5 960 983,43
LähiTapiola Kiinteistö sijoitus I Ky	3)	Espoo	3,2	23 664 786,88	540 856,13
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3)	Espoo	3,9	12 945 870,51	-1 793 205,35
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	3)	Espoo	1,4	354,71	-68,50
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	3)	Espoo	1,4	69 149 885,83	5 403 947,01
LähiTapiola Pääomasijoitus II Ky	3)	Espoo	1,1	189 236 716,13	10 950 872,89
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	3)	Espoo	1,7	74 314 628,14	3 196 732,79
LähiTapiola Pääomasijoitus IV Ky	3)	Espoo	1,2	210 501 815,28	4 878 641,78
LähiTapiola Pääomasijoitus V Ky	3)	Espoo	1,1	54 696 477,25	-4 321 879,67
LähiTapiola Rahoitusyhtiö I Ky	3)	Espoo	3,1	556 517 019,43	18 154 569,24
LähiTapiola Rahoitusyhtiö II Ky	3)	Espoo	1,0	534 087,37	891 684,86
LähiTapiola Tontit GP I Oy	3)	Espoo	3,2	138 855,13	4 428,48
LähiTapiola Tontit I Ky	3)	Espoo	3,2	43 663 936,93	2 563 936,85
LähiTapiola Tontit II Ky	3)	Espoo	1,6	54 021 491,21	2 011 572,47
LähiTapiola Velkasijoitus II Ky	3)	Espoo	1,4	189 261 147,27	7 387 050,11
LähiTapiola Yhteiset Kiinteistöt Ky	3)	Espoo	4,5	172 177 672,51	466 579,72
LähiTapiola Yritysrahoitus I Ky	3)	Espoo	2,8	617 121 523,74	34 745 086,02
Tapiola KR IV Ky	3)	Espoo	2,5	759 254,60	-91 183,26
Yhteensä				2 344 727 178,16	79 005 926,10

LähiTapiola Keski-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 4 (4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 0 (0).

- 1) Tytäryhtiö
- 2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle omistusyhteisyrittäjä.
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle muu sijoitus.
- 4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Muut		23 245,00	196 652,70	196 652,70	
Yhteensä		23 245,00	196 652,70	196 652,70	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Muut		4,00	14 126,00	14 126,00	
Yhteensä		4,00	14 126,00	14 126,00	

Sijoitusrahastot

BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	2 311 983,95	2 311 983,95	Ranska
LähiTapiola Eurooppa HY ESG A	1 954 334,95	1 988 589,13	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Ilmastoindeksi A	2 805 256,04	3 690 617,05	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Keskisuuret ESG A	2 605 336,81	3 122 304,57	Suomi
LähiTapiola High Yield A	7 430 810,87	7 869 887,51	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi ESG A	866 508,70	1 820 489,50	Suomi
LähiTapiola Kasvu ESG A	1 337 391,99	1 759 142,59	Suomi
LähiTapiola Kehittynyt Aasia ESG A	3 273 161,38	3 828 064,92	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	5 218 393,22	5 218 393,22	Suomi
LähiTapiola Kestävä Vaikuttajakorko A	5 051 462,94	5 051 462,94	Suomi
LähiTapiola Kestävä Ympäristö A	1 483 184,70	1 884 836,83	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A	1 579 651,89	1 865 512,46	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko ESG A	3 659 930,37	3 659 930,37	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko ESG A	2 304 829,61	2 918 249,72	Suomi
LähiTapiola Pohjoismaat ESG A	530 568,42	687 605,54	Suomi
LähiTapiola Reaalikorko ESG A	2 565 959,40	2 565 959,40	Suomi
LähiTapiola Sijoituskiinteistöt A	2 336 942,18	2 521 560,61	Suomi
LähiTapiola Suoja A	1 381 769,46	1 617 224,93	Suomi
LähiTapiola USA Ilmastoindeksi A	1 648 862,72	2 960 867,35	Suomi
LähiTapiola USA Keskisuuret ESG A	1 102 278,28	2 355 954,59	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Eurooppa ESG IV B	4 939 653,63	6 438 542,85	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Pitkäkorko ESG IV B	6 082 869,71	6 082 869,71	Suomi
LähiTapiola Yhteisö USA ESG IV B	1 996 672,86	3 567 255,73	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Yrityskorko ESG IV B	4 704 094,00	4 704 094,00	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko ESG A	5 244 226,02	5 771 341,13	Suomi
PIMCO GIS Emerging Markets Bond ESG Fund	3 660 972,86	3 660 972,86	Irlanti
S-Pankki Fenno Osake	1 456 345,44	2 800 913,85	Suomi
S-Pankki Kehittyvät Markkinat ESG Osake	756 482,77	1 069 061,12	Suomi
Seligson & Co Kehittyvät Markkinat A	1 100 000,00	1 114 001,41	Suomi
Xtrackers MSCI Emerging Markets UCITS ETF	3 282 820,58	3 298 887,00	Luxemburg
iShares EUR Govt Bond 15-30yr UCITS ETF	1 905 860,13	1 945 216,00	Irlanti
Muut	294 878,53	658 546,24	
Yhteensä	86 873 494,41	100 810 339,08	
Pääomasijoitusrahastot			
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	1 726 899,00	1 726 899,00	Suomi
LähiTapiola Keskustakiinteistöt Ky	1 665 985,54	1 665 985,54	Suomi
LähiTapiola Yhteiskuntakiinteistöt Suomi Ky	794 248,20	794 248,20	Suomi
Muut	890 378,58	890 378,58	
Yhteensä	5 077 511,32	5 077 511,32	

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä**23 249,00 92 161 784,43 106 098 629,10**

8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

2023

	Aineettomat oikeudet ja Ennakkomaksut pitkävaikutteiset menot		Kalusto
Hankintameno 1.1.	7 286 331,59	551 844,00	2 250 846,28
Lisäykset	107 406,00	702 088,49	352 315,98
Vähennykset	-543 417,60	0,00	-159 941,00
Siirrot erien välillä	222 980,00	-222 980,00	0,00
Hankintameno 31.12.	7 073 299,99	1 030 952,49	2 443 221,26
Kertyneet poistot 1.1.	-3 958 837,15	0,00	-1 655 297,63
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	398 506,24	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-877 780,62	0,00	-196 980,90
Kertyneet poistot 31.12.	-4 438 111,53	0,00	-1 852 278,53
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 635 188,46	1 030 952,49	590 942,73

9. Oman pääoman muutokset ja arvonkorotusrahaston erittely

9.1 Oman pääoman muutokset

	1.1.2023	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2023
Pohjarahasto	3 500 263,81	0,00	0,00	3 500 263,81
Takuupääoma	12 692 216,83	0,00	0,00	12 692 216,83
Varmuusrahasto	34 233 521,12	4 783 872,17	0,00	39 017 393,29
Käyttörahaso	333 000,00	100 000,00	-121 150,00	311 850,00
Tilikauden voitto	4 883 872,17	8 743 755,92	-4 883 872,17	8 743 755,92
<i>Oman pääoman muutokset yhteensä</i>	<u>55 642 873,93</u>	<u>13 627 628,09</u>	<u>-5 005 022,17</u>	<u>64 265 479,85</u>

9.2 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

31.12.2023

Tilikauden voitto	8 743 755,92
+ Muu vapaa pääoma	
Varmuusrahasto	39 017 393,29
Käyttörahaso	311 850,00
<i>Voitonjakokelpoiset varat yhteensä</i>	<u>48 072 999,21</u>

10. Korvausvastuu

2023

2022

Korvausvastuun riittävyys

Muu tapaturma ja sairaus	452 424,78	117 803,43
Moottoriajoneuvon vastuu	6 384 498,47	2 733 298,87
Maa-ajoneuvot	193 781,15	370 742,12
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	29 339,22	35 931,24
Palo- ja muu omaisuusvahinko	1 604 471,55	407 310,63
Vastuu	1 590 996,87	-20 570,59
Oikeusturva	-292 102,97	-71 014,91
Muut	9 608,50	-33 991,96
	<u>9 973 017,57</u>	<u>3 539 508,83</u>

11. Muut pakolliset varaukset	2023	2022
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	13 519,00	364 983,00
12. Laskennalliset verovelat	2023	2022
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana	905 450,00	746 500,00
13. Saamiset ja velat		
13.1 Saamisten erittely	2023	2022
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	5 748,07	2 818,75
13.2 Velkojen erittely	2023	2022
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	381 698,58	351 442,00
Muut velat	228 239,85	158 209,67
	<u>609 938,43</u>	<u>509 651,67</u>
13.3 Siirtovelkojen erittely	2023	2022
Velat henkilöstölle	1 626 959,20	1 692 339,46
Muut siirtovelat	379 623,41	374 312,87
	<u>2 006 582,61</u>	<u>2 066 652,33</u>

14. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuut

Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	101 561,13	116 023,80
Seuraavina vuosina maksettava määrä	0,00	96 873,04
	<u>101 561,13</u>	<u>212 896,84</u>

Arvonlisäverovastuut

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen

Konserniyritykset	735 734,91	850 894,48
Yhteistoimintayritykset	2 204 566,88	1 603 256,12
	<u>2 940 301,79</u>	<u>2 454 150,60</u>

Positiivinen alv-vastuu = alv-velka

Negatiivinen alv-vastuu = alv-saaminen

Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu

- 10 v. tarkistuskausi

Muut ryhmän yritykset	66 872 306,53	78 779 260,49
-----------------------	---------------	---------------

Muut vastuusitoumukset

Sijoitussitoumukset	15 364 184,96	15 233 599,59
---------------------	---------------	---------------

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi. Yhteisvastuusopimuksesta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

15. Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiön lähipiirirekisteri on laadittu VYL:n lähipiirimääritelmän mukaisesti.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Yhtiö ei ole myöntänyt lainoja lähipiirilleen.

Arvonlisäveron ryhmäkisteröintiin liittyvästä vastuusitoumuksesta on kerrottu liitteellä 14.

Tulosanalyysi ja muut liitetiedot, LähiTapiola Keski-Suomi

Tulosanalyysi

	2023	2022	Muutos	€1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	49 398	46 876	2 522	5,4 %
Korvauskulut	-27 185	-27 801	616	-2,2 %
Liikekulut	-13 642	-12 915	-728	5,6 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	8 571	6 160	2 411	39,1 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	5 737	-1 017	6 754	-664,1 %
Muut tuotot ja kulut	44	-20	64	-320,4 %
Liikevoitto	14 352	5 123	9 229	180,2 %
Tasoitusmäärän muutos	-3 224	1 046	-4 270	-408,2 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	11 128	6 169	4 959	80,4 %
Tuloverot ja muut välittömät verot	-2 385	-1 285	-1 099	85,5 %
Kauden voitto	8 744	4 884	3 860	79,0 %
Liikevoitto	14 352	5 123	9 229	180,2 %
Arvostuserojen muutos	2 885	-11 991	14 876	-124,1 %
Kokonaistulos	17 238	-6 867	24 105	-351,0 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2023

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2023		31.12.2022		31.12.2023		31.12.2022
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	62,3	32,9	62,1	34,6	62,3	32,9	34,6
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	57,1	30,1	57,8	32,2	57,1	30,1	32,2
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	5,2	2,8	4,3	2,4	5,2	2,8	2,4
Osakesijoitukset yhteensä	93,2	49,2	82,1	45,7	93,2	49,2	45,7
Noteeratut osakkeet ³⁾	42,7	22,5	32,7	18,2	42,7	22,5	18,2
Pääomasijoitukset ⁴⁾	46,5	24,6	45,4	25,3	46,5	24,6	25,3
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	4,0	2,1	4,1	2,3	4,0	2,1	2,3
Kiinteistösijoitukset yhteensä	33,7	17,8	35,1	19,6	33,7	17,8	19,6
Suorat kiinteistösijoitukset	11,7	6,2	13,0	7,2	11,7	6,2	7,2
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	22,0	11,6	22,1	12,3	22,0	11,6	12,3
Muut sijoitukset	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Sijoitukset yhteensä	189,4	100,0	179,5	100,0	189,4	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	189,4	100,0	179,5	100,0	189,4	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,8

- 1) Sisältää kertyneet korot
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- 6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- 8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti). Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.
- 9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.
- 10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1. - 31.12.2023

	Netto- tuottojen markkina- arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
			2023	2022	2021	2020	2019
	milj. eur	milj. eur	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	4,8	62,0	7,7	-12,5	0,3	1,9	5,9
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	4,7	55,5	8,4	-13,6	0,3	2,2	6,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,1	6,5	1,9	-0,8	0,0	0,2	1,3
Osakesijoitukset yhteensä	5,8	85,2	6,8	-5,0	15,1	2,8	12,3
Noteeratut osakkeet ³⁾	3,7	36,4	10,4	-15,3	25,4	3,7	23,8
Pääomasijoitukset ⁴⁾	2,1	44,8	4,7	3,5	6,0	2,1	3,5
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,0	4,0	-1,2	18,5	4,3	2,0	4,3
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-2,1	35,2	-5,9	2,0	3,7	-1,1	2,4
Suorat kiinteistösijoitukset	-0,9	12,9	-7,0	-2,7	1,6	-1,3	2,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	-1,2	22,3	-5,3	5,1	5,2	-1,0	2,2
Muut sijoitukset	0,0	0,2	9,8	6,5	4,0	14,2	8,5
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	14,2	20,9
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,2	9,8	6,5	0,0	0,0	-3,4
Sijoitukset yhteensä	8,5	182,7	4,7	-6,6	7,2	1,8	7,8
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	0,1						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	8,6	182,7	4,7	-6,8	6,9	1,6	7,6

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikyntyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Keski-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Keski-Suomi) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

9.1 Laatimisperiaatteet

9.1.1 Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä.

9.1.2 Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintameno määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonnkorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonnkorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonnkorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnkorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnkorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonnkorotukset palautetaan käyvän arvonn noustessa (tulosaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvonn määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonnkorotukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvonn siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvonn.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintameno määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvonn ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonnmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonnkorotukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonnkorotuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletusaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletusaamiset esitetään taseessa nimellisarvonn tai tätä pysyvästi alemman todennököisen arvonn määräisenä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonnmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonnkorotukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonnkorotuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

9.1.3 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarvointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arvointiperiaatteita ja niiden arvointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kauppavomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arvointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arvointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

9.1.4 Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

9.1.5 Poistot ja poistoero

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

- Huoneistojen peruskorjaukset 3-10 v
- ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset 5-10 v

Kiinteistöt

- Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset 40-50 v
- Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset 30-40 v
- Teollisuus-, varasto ym. rakennukset 20-30 v
- Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto 25 %

Kalusto

- Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto 25 %

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonkorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

9.1.6 Muut erät

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellis-arvoon.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

9.1.7 Selostus eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella.

Mahdollinen lisäeläketurva, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille, on järjestetty vakuutuksella. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

LähiTapiola Keski-Suomen toimitusjohtajan eläkeikä on 62 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä/eroamisikä on kulloinkin voimassa olevan työeläkelainsäädännön mukainen tai sitä alempi, mikäli toimosuhde on sovittu päättyväksi ennen lain mukaista eläkeikää.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

9.1.8 Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutus tapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Finanssivalvonta vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot sovelletaan 1,2 (vuoden 2022 tilinpäätöksessä 0,7) prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2021, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

9.2 Laatumisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vastuuelan laskennan muutokset

Laskuperustekorkoa nostettiin vuonna 2023 0,7 prosentista 1,2 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi yhtiössä kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä laskuperustekorron muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 2,9 miljoonalla eurolla. Laskuperustekorron nostamisen taustalla on vastuuelan katteen turvaavasti arvioitu pidemmän aikavälin sijoitustuotto sekä hyvin reitattujen pitkien valtiolainojen markkina-tuotto.

Vapaaehtoisten lajien korvausvastuun kollektiivilaskennan kertoimet päivitettiin ja liikennevakuutuksen kollektiivilaskennan laskentaryhmiä muutettiin vuonna 2023, mikä kasvatti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti 0,3 miljoonaa euroa. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin muutoksia, joiden kertaluonteinen vaikutus oli 0,1 miljoonaa euroa yhtiön korvausvastuuta kasvattava.

Laskuperustekorkoa nostettiin myös vuonna 2022 0,5 prosentista 0,7 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä laskuperustekorron muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin vuonna 2022 muutos, joka kasvatti vähäisesti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti.

9.3 Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

9.3.1 Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Tulosanalyysi

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksutuotot
Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Vahinkovakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut

Liikevoitto tai - tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Tilikauden voitto tai tappio

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä **liiketulos** ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä **tilikauden tulos**.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvo

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakauksessa. Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistöisijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvo)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvon} \\ & \quad \text{rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ = & \frac{\quad}{\text{Taseen loppusumma} + \text{Sijoitusten arvostuserot}} \times 100 \end{aligned}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisien arvojen keskiarvona.

Perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa

olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

9.3.2 Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhte

Vahinkosuhte prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhte + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

= Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja, ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

10 Riskienhallinnan liitetiedot

10.1 Yleistä riskienhallinnan järjestämisestä

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

LähiTapiolan riskienhallintaa ohjaa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hallitusten hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa on kuvattu yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina riskienhallinnan järjestämisessä. Poliitikassa määritellään riskienhallinnan käsitteet, pääalueet, prosessit sekä toteuttamisen ja valvonnan vastuut. Riskienhallintapolitiikka päivitetään vuosittain tai aina kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riski
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymäriskit
- Vakuutusriskit

Operatiiviset riskit

- Toiminnan suunnittelun riskit
- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien riskit

- Kilpailun ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit
- Ryhmätason erityisriskit

Kestävyyksriskien kartoitus on kytketty osaksi säännöllisesti toteuttavia liiketoiminnan riskikartoituksia. Kestävyyksriskeille on tyypillistä, että ne eivät muodosta omaa erillistä riskiluokkaa vaan realisoituvat olemassa olevien riskiluokkien kautta. Kestävyyksriskillä tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan tai hallintotapaan liittyvää tapahtumaa tai olosuhdetta, jonka toteutumisella saattaisi olla sijoituksen arvoon, vastuun arvoon, yhtiön ansaintaan tai maineeseen liittyvä kielteinen vaikutus.

10.2 Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

Hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallinnan vastuutus ja eri osapuolten tehtävät voidaan kuvata kolmen puolustuslinjan avulla. Jokaisella puolustuslinjalla ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa osana riskienhallintajärjestelmän kokonaisuutta.

Ensimmäisen puolustuslinjan toimijoina toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Yhtiöiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Toisen puolustuslinjan muodostavat tuki- ja kontrollitoiminnot. Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta- ja compliance-toiminnot avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnassa. Kolmannen puolustuslinjan toimijana sisäinen tarkastus tukee esimiehiä valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla liiketoimintojen sisäisen valvonnan tilaa sekä tuottamalla johdolle ja

toimintojen vastuuhenkilöille informaatiota ja toimenpide-ehdotuksia valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksella on LähiTapiola-ryhmän ylimmän emoyrityksen hallituksena vastuu ryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä ja valvonnasta. Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa. Ryhmän taseenhallintakomitea on taseriskien hallinnan, seurannan ja kehittämisen päätöksenteon elin, ja se raportoi suoraan hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti ja pääomat ovat tehokkaassa käytössä. Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

Riskienhallintatoiminnon tehtävänä on avustaa yhtiöiden hallituksia ja muita toimintoja tehokkaan riskienhallinnan varmistamiseksi. Toiminto seuraa riskienhallintajärjestelmän toimivuutta ja yhtiöiden riskiprofiilia kokonaisuutena sekä raportoi riskeille altistumisesta. Lisäksi toiminto neuvoo hallitusta riskienhallintaa koskeissa asioissa.

10.3 Riskien raportointi

Osana riskienhallintaprosessia yhtiön sisäisen riskienhallinnan raportoinnin tavoitteena on tarjota hallitukselle ja ylimmälle johdolle kattava näkymä ryhmän riskiasemasta ja varmistaa, että toteutetut riskienhallintatoimenpiteet ovat linjassa organisaation strategisten tavoitteiden kanssa. Informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä ajantasaisella dokumentaatiolla, joka sisältää tiedot käytettävistä laskentamenetelmistä sekä järjestelmistä. Tehokkaan riskienhallinnan takaamiseksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot ovat organisatorisesti eriytetty toisistaan.

10.4 Vakuutustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus- tuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutussuojoiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutus sopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen

riittävyys, kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutusutkijoiden toiminnalla. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla riskiasiantuntijoiden toimesta. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet. Asiakkaiden luotto- ja taustatiedot tarkistetaan ennen asiakasvalintaa.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Epäselvien vahinkojen selvittely on tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen. Riskin alariskejä ovat mm. inflaatoriski, korkoriski ja pitkäikäisyysriski.

Inflaatoriskiä sisältyy esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviin kassavirrastaan pitkäkestoisiin korvauksiin. Riski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa on oletettu, jolloin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Korkoriski ja pitkäikäisyysriski koskevat lähinnä liikennevakuutuksen pitkäkestoisia eläkemuoitoisia korvausvastuita. Vastuita laskettaessa kassavirrat diskontataan perustekorolla. Korkoriski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei

saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa vastuita kattavalle omaisuudelle. Pitkäikäisyysriskillä tarkoitetaan korvausvastuun määrittämiseen liittyvän tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuutta. Pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan odotettua pitempään.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määrätymisperiaatteet. Korvausvastuun diskonttauksessa käytettävä laskuperustekorko (1,2 %) määrätään siten, että se ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen arvioituna selviytymisaikana. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määrätymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti. Eläkeuotoinen korvausvastuu arvioidaan Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämällä 2021 kuolevuusmallilla, jossa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli, syntymävuosi ja vakuutuslaji. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsitteilykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisen osuutena varsinaisen korvausvastuun määräästä.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutuslajin varmistamista ennen ensivakuutuslajin merkittämistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia ja riskiä hallitaankin jälleenvakuutuslajin rakenteeseen sisältyvällä EML-murtumasuojalla.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutuslajin ja jälleenvakuutuslajien hankintaohjeen avulla. Jäl-

leenvakuutuslajin ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuslajin rakenne, vakuutuslajien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulatio sekä vakavaraisuuslajin. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutuslajikohtaiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä.

Jälleenvakuutuslajiksi hyväksytään vain luottoluokituksestaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenvakuutuslajista on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään (A). Jälleenvakuutuslajin hankitaan hajautetusti riittävän useilta jälleenvakuutuslajin antajilta hallituksen asettamien limiittien perusteella. Jälleenvakuutuslajin saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensi- ja jälleenvakuutuslajin yhteistyöllä tekemällä ensivakuutuslajin ja -tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

10.5 Sijoitustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Sijoitustoiminnan riskit koostuvat markkina-, vastapuoli- ja likviditeettiriskeistä.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakkeiden hintojen tai kiinteistöjen hintojen, muutoksista. Keskittymäriskit luetaan tässä markkinariskeiksi samoin kuin Solvenssi II -kehikossa. Keskittymäriskkejä syntyy varojen liiallisesta keskittymisestä esimerkiksi yksittäisiin vastapuoliin, maantieteellisesti tai toimialoittain. Luotto- ja vastapuoliriskeillä tarkoitetaan riskiä, että lainan, transaktion, johdannaissopimuksen tms. vastapuoli ei kykene selviytymään sopimuksen mukaisista velvoitteistaan. Likviditeettiriskeillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkina-likviditeettiriskeitä. Edellinen johtuu rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuudesta. Jälkimmäisellä tarkoitetaan riskiä, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä muuttamaan käteiseksi riittävän nopeasti.

Yhtiön hallitus käsittelee vähintään vuosittain tai tarvittaessa yhtiön sijoitussuunnitelman, jossa se määrittelee sijoitustoiminnan tavoitteet, markkinariskienoton tavoitetasot ja riskienoton rajat huomioiden yhtiön vakavaraisuuden, strategiset tavoitteet, vakuutusvastuiden sijoitustoiminnalle aiheuttamat vaatimukset sekä taloudellisen toimintaympäristön. Sijoitusriskien otto konkretisoituu sijoitusten strategisessa allokaatiossa, joka sisältää sijoitusomaisuuden omaisuusluokkojen neutraalipainot ja sallitut vaihteluvälit. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi muut sijoittamista ja sijoitusriskienottoa

koskevat rajoitteet, riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet, joilla varmistetaan riskienoton ja vakavaraisuuden säilyminen tavoitteiden mukaisissa rajoissa.

Ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden (pl. Suomen Vahinkovakuutus Oy) välisessä yhteisvastuusopimuksessa kuvattu vakavaraisuusliikennevalokehikko on yhtiöiden vakavaraisuuden ja sijoitustoiminnan riskienoton ohjauksen keskeinen työkalu. Kehikko perustuu viranomaismallin mukaiseen vakavaraisuuteen, joka luokitellaan liikennevalovyöhykkeisiin, joille on määritelty johdon toimenpiteet. Vihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuus on tavoitellulla tasolla ja varainhoitajat toimivat normaaliin tapaan mandaattinsa mukaisesti. Vaaleanvihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuuden ja markkinariskien seuranta tulee tiivistää. Keltaisella vyöhykkeellä markkinariskejä ei ole hyväksyttävää aktiivisesti kasvattaa. Punaisella ja mustalla vyöhykkeellä edellytetään aktiivisia toimenpiteitä markkinariskien vähentämiseksi ja vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Ryhmän taseenhallintatoiminto valmistele yhtiöille sijoitusten strategista allokatiota koskevat esitykset. Taseenhallintatoiminto arvioi yhtiön valitseman strategisen allokation sopivuutta hyödyntäen esimerkiksi erilaisia stressitestejä ja antaa yhtiöille tätä koskevan lausunnon. Ryhmän taseenhallintakomitea seuraa yhtiöiden markkina- ja taseriskejä ja antaa tarvittaessa yhtiöille näitä koskevia suosituksia. Koska strateginen allokatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain painavista syistä, jotka voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin taloudellisessa toimintaympäristössä, yhtiön vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskidotuksissa, yhtiön asiakashyötystrategiassa tai vakavaraisuusstrategiassa tms.

Yhtiön vastuullinen matemaatikko tekee yhtiön hallitukselle vähintään vuosittain tai tarvittaessa sääntelyn mukaisen selvityksen vastuuvelan, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden riskienhallinnalle ja sijoitustoiminnalle asettamista vaatimuksista.

Ryhmän riskienhallintatoiminto vastaa markkina-, luotto- ja vastapuoli- sekä likviditeettiriskien tunnistamisesta, mittaamisesta, valvonnasta ja raportoinnista. Riskejä mitataan ja seurataan Solvenssi II -vakavaraisuuskehikon viranomaismallin mukaisesti sekä yleisesti käytössä olevilla menetelmillä ml. stressitestaus. Riskejä hallitaan sijoitussuunnitelmassa asetetuilla sijoittamista ja riskienottoa koskevilla rajoitteilla, joilla varmistetaan myös varojen riittävä hajautus strategisen allokation omaisuusluokkien sisällä. Tarvittaessa riskejä vähennetään allokatiomuutoksilla.

Korkojen muutos vaikuttaa korkoherkkien sijoitusten, korkojohdannaisten ja vastuiden arvoihin. Tätä taseen korkoriskiä hallitaan huomioimalla vastuiden rakenteellinen korkoriski sijoitusten strategista allokatiota muodostettaessa.

Luottoriskiä hallitaan määrämuotoisella, kattavalla ja huolellisella analyysillä luotonmyöntöprosessissa, luottoehtoihin sisällytettävillä vakuuksilla ja koventanteilla, kohteiden jatkuvalla seurannalla sekä luottokannan riittäväällä hajauttamisella.

Pankkivastapuolten käyttöä seurataan ja rajoitetaan ryhmätasolla huomioiden mm. vastapuolten koko ja luottoluokitus ja siten että altistukset ovat riittävästi hajautettu. Jälleenvakuutuksesta syntyvää vastapuoliriskiä hallitaan jälleenvakuutusohjelman mukaisesti.

Riittävän maksuvalmiuden varmistaminen epäsuotuisassakin tilanteessa niin lyhyellä- kuin pitkällä aikavälillä on yksi keskeinen sijoitusten strategisen allokation muodostamisessa huomioitava tekijä. Säännöllinen likviditeetin seuranta kattaa sekä vakuutusliiketoiminnan että sijoitustoiminnan ja huomioi sekä rahoitus- ja markkinalikviditeettinäkökulmat.

Pitkän aikavälin markkinaskaarioiden vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA) sekä vuosineljänneksittäin toteutettavassa sisäisessä vakavaraisuusraportoinnissa.

10.6 Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä.

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenetelmällä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytetään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistetaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä ja testauksella. Ryhmän yhtiöt ovat vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

10.7 Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutosten, kilpailun ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulli-

set tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä. Strategian toteuttamisen riskejä hallitaan strategiamittaristojen määrittelyllä ja säännöllisellä seurannalla.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Jyväskylässä 22. päivänä helmikuuta 2024

Jouko Huumarkangas
hallituksen puheenjohtaja

Mila Korhonen

Minna Lappalainen

Hanna-Leena Pesonen

Anssi Tikkanen

Jari Valkola

Teemu Toivanen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Jyväskylässä 18. päivänä maaliskuuta 2024

KPMG Oy Ab

Timo Nummi

KHT

Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus

Päiväys: 2024-02-22 11:40:25 (EET)

Tarkistuskoodi: YPA1K4L1389HO466O9EAOMW5SHBKP1BH3IV2
MQPJSC447KPYT4HF7SXITLPWNJL51CFDXG9QW4OJA748Q5AI9X
M2HG22339YCO6XQ6FYDQ87G3NNLKAZ9JH77AP20E83

732 Keski-Suomi Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023.pdf (43 sivua)

adb7b7e4cbb35144e8c52b5a10aab2ba0833d782ad0e528109476bf24645ff83

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: Jouko Juhani Huumarkangas

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Jouko Juhani Huumarkangas

Allekirjoitettu 2024-02-22 09:20:26 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Teemu Tapani Toivanen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Teemu Tapani Toivanen

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:39:21 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Mila Karoliina Korhonen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Mila Karoliina Korhonen

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:39:30 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Anssi Petteri Tikkanen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Mobiilivarmenne
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Anssi Petteri Tikkanen

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:39:40 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Minna Katariina Lappalainen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

Minna Katariina Lappalainen

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:39:49 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Hanna-Leena Pesonen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

Hanna-Leena Pesonen

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:39:58 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Jari Erkki Valkola**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

Jari Erkki Valkola

Allekirjoitettu 2024-02-22 11:40:25 (EET)

SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Tarvonsalmenkatu 17 B, 02600 Espoo, Finland.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

Pankkitunnistus – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

Mobiilivarmenne – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun Mobiilivarmenteella.

Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkistamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistävättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeluversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistävättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeluversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa <https://site.signspace.com/fi/verifointi> sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

Allekirjoitukseen luottaminen

Allekirjoituksen tarkistamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla: <https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi>.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

signspace

<https://signspace.com/fi>

asiakaspalvelu@signspace.fi

0600 301 339 (1,52 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)